

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА СИСТЕМУ СТРАХОВИХ ДОПОМОГ

Воєнний стан створив безпрецедентні виклики для системи страхових допомог, яка потребує негайної адаптації до нових умов. У період збройного конфлікту особливо важливо забезпечити ефективну систему страхових виплат для підтримки громадян, що постраждали від бойових дій, втратили джерела доходу або опинилися у складних життєвих обставинах.

Система страхових допомог у сучасній Україні складається з двох основних компонентів, це загальнообов'язкове державне соціальне страхування і добровільне соціальне страхування [1, с. 56]. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це система прав, обов'язків і гарантій, яка забезпечує соціальний захист громадян України. Основними видами є: страхування на випадок безробіття, яке здійснюється через Фонд загальнообов'язкового соціального страхування; соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності та витратами зумовленими похованням; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що здійснюється через Фонд соціального страхування; пенсійне страхування, яке здійснюється через Пенсійний фонд України та недержавні пенсійні фонди [3].

Добровільне соціальне страхування здійснюється через страхові компанії, які мають ліцензії Національного комітету фінансових послуг України. Добровільне страхування дозволяє громадянам додатково забезпечувати свій соціальний захист за рахунок індивідуальних програм страхування. З 2023 року в Україні відбулися значні зміни в системі страхових виплат та соціального страхування, що стосуються як внутрішньо переміщених осіб, так і загальних правил. Тепер страхові виплати мають бути призначені не пізніше 6 календарних місяців після відновлення працездатності або завершення відпустки. Пенсійний фонд керує електронним реєстром, що значно спрощує процес видачі та контролю документів.

В системі соціального страхування допомога надаватиметься не тільки як компенсація фінансових втрат, а й через створення можливостей для відновлення, реабілітації та повернення до ринку праці.

Максимальна щомісячна страхова виплата у разі нещасного випадку на виробництві збільшується до 5 мінімальних заробітних плат (40 тис. грн). Лікарняні виплати будуть оплачуватися до 14 місяців, оскільки важкі травми та захворювання можуть потребувати більш тривалого лікування [1].

У 2025 році уряд продовжив виплати допомоги на проживання для ВПО ще на шість місяців, автоматично продовжуючи її тим, хто вже отримував допомогу. Також з 1 березня 2025 року Пенсійний фонд розпочав розгляд нових звернень щодо компенсації витрат за тимчасове розміщення ВПО (450 грн на одну особу) [2]. Уряд затвердив порядок виплат пенсій та страхових виплат для осіб, які тимчасово проживають за межами України або на тимчасово окупованих територіях.

Отже, система страхових допомог в Україні під час війни зіштовхується з винятковими труднощами, що вимагають швидкої адаптації до нових умов. Воєнний стан підкреслює важливість соціального захисту громадян, особливо тих, хто постраждав від військових дій. Система складається з загальнообов'язкового державного соціального страхування та добровільного соціального страхування, кожне з яких відіграє свою роль у забезпеченні фінансової підтримки та соціальної безпеки.

Зміни в законодавстві свідчать про спроби удосконалити систему страхових виплат та зробити її більш ефективною, зокрема через скорочення строків звернення за виплатами і збільшення розмірів компенсацій. Однак, попри ці покращення, існують питання щодо повної адаптації системи до потреб осіб, постраждалих від війни. Необхідно продовжувати вдосконалення законодавства та практик, щоб забезпечити максимальну підтримку громадян у складних умовах. Крім того, важливо зосередитися на психологічній та соціальній реабілітації осіб, оскільки фінансова допомога є лише частиною комплексної системи підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марич М. Г. Соціальне страхування : навч. посіб. / М. Г. Марич. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 176 с.
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс] : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18/ed20141020#Text> (дата звернення: 08.04.2025).
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2620-20#Text> (дата звернення: 07.04.2025).